

גלזמן, יוסף (1913-1943)

(Josef Glazman). מראשי המחתרת והפרטיזנים בליטא. ג' נולד בעיירה אליטא (Alytus), שבדרום ליטא. קיבל חינוך לאומי ומסורתי והיה פעיל בתנועת בית"ר. בשנת 1937 התמנה ג' לנציב בית"ר בליטא, תפקיד שמלא עד יולי 1940, כאשר פיזרו הסובייטים את כול המפלגות היהודיות. בתקופת השלטון הסובייטי בליטא, מיולי 1940 עד סוף יוני 1941, היה ג' מראשי מחתרת הרוויזיוניסטים. בעת כיבוש ליטא בידי הגרמנים היה ג' בוילנה ונשלח לעבודת כפייה בראישה (Reise) שליד וילנה. בתחילת נובמבר 1941 חזר ג' לגטו וילנה וארגן קבוצת מחתרת של חברי בית"ר. כדי להקל את פעילותו המחתרית הצטרף ג' למשטרה היהודית; ובסוף נובמבר 1941 התמנה לסגן מפקד משטרת הגטו.

ג' היה בין מקימי ארגון המחתרת 'ארגון הפרטיזנים המאוחד' (פ.פ.א.ו.) בגטו, השתתף בישיבה ב- 21 בינואר 1942 שבה נוסד פ.פ.א.ו., התמנה לסגן מפקד הארגון, והיה גם אחראי למחלקת המודיעין ומפקד אחד משני הגדודים של פ.פ.א.ו. מעמדו כסגן מפקד משטרת הגטו סייע הרבה לפעילות המחתרת. ג' היה פעיל גם בחיי החינוך והתרבות בגטו. ביוני 1942 חלה ראורגניזציה בהנהלת הגטו, ג' עזב את המשטרה והתמנה למנהל מחלקת הדיור של הגטו שבמנגנון היודנרט.

היחסים בין יעקב גנס, מפקד משטרת הגטו, ובין ג' השתבשו על רקע פעילותו המחתרית של ג' ואי-הסכמתו למדיניות של גנס. בסוף אוקטובר 1942 נאסר ג' בפקודת גנס ופוטר מתפקידו. רק באמצע דצמבר 1942 שוחרר מבית-הסוהר. בסוף יוני 1943 נאסר ג' שנית, ובפקודת גנס נשלח למחנה העבודה ראישה. בעת מאסרו אירעה התנגשות אלימה בין אנשי פ.פ.א.ו., ובין משטרת הגטו. כעבור שבועות אחדים הוחזר ג' לגטו. ב- 24 ביולי 1943, לאחר פרשת ויטנברג, יצא ג' את הגטו בראש קבוצה ראשונה של אנשי פ.פ.א.ו., ליערות, להקים בסיס פרטיזנים. בדרך נתקלו במארב של גרמנים וכשליש מאנשי הקבוצה נפלו. בסוף יולי הגיע ג' עם אנשיו ליערות נארוץ' (Naroch), והקים שם את יחידת הפרטיזנים היהודים 'נקמה', במסגרת חטיבתו של פדיה מארקוב. בסוף ספטמבר 1943 החליט הפיקוד הסובייטי לפזר את היחידה היהודית ורוב הנשק נלקח ממנה. ג' וקבוצת חבריו עברו לפיקוד הפרטיזנים הליטאים. באותם ימים החל מצוד גדול של הגרמנים על יערות נארוץ' וקוזיאן (Kozhany), וג' ועמו 35 פרטיזנים יהודים ניסו לפרוץ דרומה לעבר יערות רודניקי (Rudninkai), שבהם נמצאו חברי פ.פ.א.ו. שיצאו את גטו וילנה. ב- 7 באוקטובר 1943 הוקפו ג' ואנשיו בידי כוח גרמני חזק יותר ואחרי קרב קשה נפלו ג' וכול חבריו, פרט לנערה אחת שניצלה.